

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

- variantné projekty modelov systému a ich zhodnotenie,
 - rozpracovanie projektov systému, a to najmä informačného, manipulačného, skladovacieho, distribučného, ale i ďalších.
4. Realizácia systému (projektu) – to znamená interpretácia riešenia zvoleného modelu.

Súhrn

Skúmalo sa uplatňovanie strategických faktorov reťazca v podnikateľských jednotkách agropotravinárskeho sektora. Skúsenosti potvrdzujú, že význam a dôležitosť v tejto oblasti narastá, korešponduje s prosperitou podnikateľských jednotiek. Zdokonaľovanie logistického reťazca predpokladá nielen zabezpečiť jeho procesnú stránku, ale rešpektovať i čas, náklady a kvalitu v ňom, zdokonaľovať informačné toky v logistike a informačný systém, pozornosť venovať procesu zmien, outsourcingu logistiky, tiež manažmentu logistických projektov.

Kľúčové slová: logistika, strategické faktory v logistickom reťazci, logistický projekt

Literatúra

- BOWERSOX, D. J. - CLOSS, D. J. - HELFERICH, O. K. 1986. *Logistical Management*. New York : Macmillan Publishing Company, a division of Macmillan, Inc, 1986. 586 p. ISBN 0-02-313090-3
- DUPAL, A. 2003. Možnosti uplatňovania princípov logistiky v agropotravinárstve. In: *Ekonomika poľnohospodárstva (Economics of Agriculture)*, ročník 3, 2003, č. 2, s. 49–55. ISSN 1335-6186
- KUHN, A. – HELLINGRATH, B. 2002. *Supply Chain Management*. Springer, 2002, 286 p. ISBN 3-540-65423-2
- LAMBERT, D. M. – STOCK, J. K. – ELLRAM, L. M. 2000. *Logistika*. Praha : Computer Press, 2000, 589 s. ISBN 80-7226-221-1
- SCHÖNSLEBEN, P. 2002. *Integrales Logistikmanagement*. Springer, 2002, 832 p. ISBN 3-540-42655-8

Kontaktná adresa:

doc. Ing. Andrej Dupal, CSc., Katedra manažmentu výroby a logistiky, Fakulta podnikového manažmentu, Ekonomická univerzita v Bratislave, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, tel.: 00421/02/672 95 525, e-mail: dupal@dec.euba.sk

Acta oeconomica et informatica 1
Nitra, Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, 2004, s. 25–28

PODNIKATEĽSKÁ ÚSPEŠNOSŤ SAMOSTATNE HOSPODÁRIACICH ROĽNÍKOV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

BUSINESS SUCCESS OF SELF-EMPLOYED FARMERS IN THE SLOVAK REPUBLIC

Ludmila MIŽIČKOVÁ, Iveta UBREŽIOVÁ

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Changes in the business environment also had an impact on the producer's structure in the Slovak agriculture. Restitution, transformation and privatisation were the key tools of the economic reform after 1990 leading to the establishment of new business entities in agriculture, such as limited liability companies and self-employed farmers. Both groups together with agricultural co-operatives are preparing for business enterprising in accordance of laws, standards and rules of the European Union. From this viewpoint, the aim of this work is to specify the position of self-employed farmers within the agricultural and food complex of Slovakia. Research showed a decrease in the number of these farmers in 2001 (16.700), compared to 2000 (20.355). The area of agricultural land they farmed was in a range of 5 to 20 hectares, so they were not able to compete with bigger agricultural enterprises. In the period under study, we also investigated the activities of self-employed farmers, using a questionnaire method. Among these activities, suitable for small- and mid-sized and family companies, are, for example, production of traditional Slovak specialities from cow and sheep milk, making sweet pastry or providing agri – tourism services. Profitability is a very important indicator of economy of self-employed farmers. Over 1999–2001, it increased by 20 per cent on average in all Slovakia (from 52 % in 1999 to 72 % in 2001).

Key words: self-employed farmers, business success, European Union, profitability

Poľnohospodárstvo tretieho tisícročia mení svoju podobu v celom svete. Bol to americký kontinent, na ktorom sa ako prvom zmenil tradičný farmár na moderného podnikateľa, manažéra. Aj európski farmári nastúpili cestu budovania moderných poľnohospodárskych podnikov i napriek tomu, že dobré výsledky dosahujú trvalým nasadením a osobnou účasťou na výrobnom procese. Rozširovanie európskej únie otvorilo priestor pre presadenie sa poľnohospodárov z krajín bývalej východnej Európy, ktorí sa na vstup medzi agrárne vyspelé krajiny pripravujú.

Slovenskí poľnohospodári zaistili v uplynulých rokoch sebestačnosť v základných poľnohospodárskych produktoch. V súčasnosti hospodária v nových podmienkach budujú konkurencieschopné podniky a pripravujú sa na podnikanie podľa pravidiel platných v Európskej únii. Od roku 1990 sa zmenila aj štruktúra výrobcov. K transformovaným družstvám pribudli obchodné spoločnosti a podniky fyzických osôb – samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí využívajú predstupovú obdobiu na úspešné zaradenie sa medzi farmárov, ktorí pravidlá trhovej ekonomiky a existenciu kvót dokonale ovládajú.

Cieľom príspevku je poukázať na postavenie samostatne hospodáriacich roľníkov v agropotravinárskom komplexe Slovenskej republiky, na ich úspešnosť a vyhliadky úspešnosti po vstupe do novej ekonomiky.

Materiál a metódy

Formovaniu súkromného sektoru v agropotravinárskom komplexe Slovenskej republiky sa venujú pracovníci Fakulty ekonomiky a manažmentu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre od roku 1990. V prvej etape sa zisťoval záujem o súkromné podnikanie. Súkromne hospodáriť začali najmä starší roľníci, ktorí využili reštitúcie na získanie združstevneného, resp. zoštatneného majetku. V neskoršom období začali súkromne hospodáriť reprezentanti strednej a mladej generácie, ktorá po strate zamestnania využila možnosť hospodáriť na zdedenom majetku. V ďalších etapách sa vytypovali činnosti vhodné pre súkromné podniky, optimálna veľkosť súkromných podnikov v rozdielnych prírodných podmienkach, faktory úspešnosti v súkromnom podnikaní, využívanie a účinnosť podporných prostriedkov. V súčasnosti sa sleduje príprava samostatne hospodáriacich roľníkov na vstup do nových ekonomických štruktúr.

V príspevku sú spracované informácie získané od samostatne hospodáriacich roľníkov. Ich komparácia s ostatnými organizačno-právnymi formami, ako aj s informáciami Ministerstva pôdohospodárstva SR umožnila poukázať na postavenie tejto kategórie agropodnikateľov. Pri riešení výskumnej úlohy využívame dotazníkový prieskum doplnený o riadený rozhovor. Poznatky spracovávame štandardnými metódami. Využívame komparáciu s ostatnými organizačno-právnymi formami, komparáciu hospodáriacich v rozdielnych prírodných podmienkach, veľkostných skupinách, rôzneho výrobného zamerania.

Výsledky a diskusia

V priebehu uplynulých rokov sa počet súkromných agropodnikateľov vyvíjal rovnomerne. V roku 2000 bolo zaevidovaných 20 355 samostatne hospodáriacich roľníkov, ktorí hospodárili na 8,88 % poľnohospodárskej pôdy. Prevažovali malé hospodárstva s výmerou do 50 ha. Priemerná výmera pripadajúca na 1 podnik bola 10,6 ha poľnohospodárskej pôdy. Posledný ofi-

ciálny údaj z roku 2001 je 16 700 samostatne hospodáriacich roľníkov. Najviac podnikov zaniklo s výmerou do 5 ha. Úbytok podnikov nastáva aj v kategórii do 20 ha. Uvedená výmera nestačí na zotrvanie v konkurencii väčších a lepšie vybavených podnikov. Prehľad o zastúpení organizačno-právných foriem v poľnohospodárskej prvovýrobe poskytuje tabuľka 1.

Novú generáciu agropodnikateľov predstavujú pragmatici, ktorí súkromne hospodária predovšetkým z ekonomických dôvodov. Po strate zamestnania využili možnosť plnej sebarealizácie hospodárením na zdedenom, resp. zreštituovanom majetku. Využívajú konkrétne prírodné podmienky, vedecko-technický pokrok, poznatky získané štúdiom na odbornej škole, štúdiom novej ekonomiky, legislatívy, marketingu.

Podniky sa zväčšujú. Berú do prenájmu pôdu tých, ktorým sa z rôznych dôvodov nedarilo. Aj preto po roku 2000 dochádza k poklesu súkromných podnikov pri súčasnom zvyšovaní ich výmery.

Keďže spôsob evidencie neumožňuje získavať každoročne aktualizované údaje od samostatne hospodáriacich roľníkov, pracovníci Výskumného ústavu ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva pracujú pre potreby Ministerstva pôdohospodárstva s Cenzusom podnikov. Aj tu dochádza každoročne k zmene podnikov poskytujúcich informácie.

Riešitelia výskumnej úlohy na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite každoročne oslovia desiatky súkromných agropodnikateľov. Medzi najvýznamnejšie výsledky možno zaradiť:

- vyprofilovanie činností vhodných pre malé, stredné a rodinné podniky. Vo výrobnej štruktúre dominuje rastlinná výroba, plne mechanizované pestovanie obilnín, olejnin, strukovín a technických plodín. Záujem o živočíšnu výrobu je menší,
- v podhorských a horských podmienkach je to pastevný chov hovädzieho dobytku, chov oviec a ošípaných. Problémy s odbytom mäsa, mlieka a takmer nepredajná vlna znížili záujem o chov oviec a mladého dobytku v podmienkach s vysokým zastúpením absolútnych kultúr. V podnikoch so živočíšnou výrobou, je rastlinná výroba prispôbená požiadavkám živočíšnej výroby. Popri trhových 2–3 plodinách má za úlohu zabezpečiť krmivá z vlastných zdrojov,
- pestovanie zeleniny a ovocia, chov hydiny a výkrm ošípaných v posledných rokoch stagnuje. Nedostatočná ochrana domácich výrobcov, takmer nekontrolovaný dovoz niektorých komodít (mliečne a mäsové výrobky, ovocie, hrozno, víno) skomplikovali odbyt a teda aj ekonomiku výrobcov. Roľníci sa preorientovali na ľahšie predajné produkty, ktoré zaradili do výrobnej štruktúry,

Tabuľka 1 Podiel organizačno-právných foriem v prvovýrobe

Organizačno-právna forma (1)	1997			1998			1999			2000		
	Počet (2)	Ø výmera v ha (3)	Podiel na p.p.(4)	Počet (2)	Ø výmera v ha (3)	Podiel na p.p.(4)	Počet (2)	Ø výmera v ha (3)	Podiel na p.p.(4)	Počet (2)	Ø výmera v ha (3)	Podiel na p.p.(4)
Štátne podniky (5)	23	2 112	2,0	4	3 546	0,6	2	3 071	0,2	1	924	0,01
Poľnohospodárske (roľnícke) družstvá (6)	865	1 567	54,6	831	1 583	53,8	799	1 537	50,2	738	1 579	47,7
Obch. spol. (7)	485	1 166	23,1	529	1 154	24,9	583	1 125	26,8	647	1 113	29,5
z toho: a.s. (8)	67	1 950	5,3	71	2 113	6,1	84	1 914	6,6	85	1 962	6,8
s.r.o. (9)	415	1 044	17,7	451	1 015	18,7	495	998	20,2	559	989	22,6
v.o.s. (10)	3	443	0,1	7	399	0,1	4	203	0,01	3	225	0,01
Samostatne hospodáriaci roľníci (11)	16 909	11	7,9	16 909	11	7,9	21 263	10,4	9,0	20 355	10,6	8,8

Zdroj: MP SR Bratislava, Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR (Zelená správa), ročníky 1998–2001

Source: Ministry of Agriculture of Slovak Republic, Bratislava, Report on Agricultural and Food Complex in Slovak Republic (Green Report) 1998–2001

Table 1 Share of organization and legal forms in agricultural primary production

(1) organization and legal form, (2) number, (3) average area in ha, (4) proportion of agricultural land, (5) state-owned enterprises, (6) agricultural cooperatives, (7) commercial companies, of which: (8) joint-stock company, (9) limited liability company, (10) public personal company, (11) self-employed farmers

Tabuľka 2 Prehľad o úspešnosti jednotlivých organizačno-právnych foriem v PPK v rokoch 2000 a 2001

Organizačno-právne formy (1)	2000				2001			
	podiel podnikov (2)	% ziskových podnikov (3)	Ø výmera ziskových v ha (4)	% podiel dotácií na príjmoch (5)	podiel podnikov (2)	% ziskových podnikov (3)	Ø výmera ziskových v ha (4)	% podiel dotácií na príjmoch (5)
Štátne podniky (6)	3	33,0	2 000	0	3	33,0	2 000	0
Poľnohospodárske (roľnícke) družstvá (7)	738	40,0	1 660	17,4	695	68,0	1 694	13,5
Obchodné spoločnosti (8)	647	61,4	1 216	12,0	707	77,0	1 231	10,3
Samostatne hospodáriaci roľníci (9)	20 355	73,6	10,6	14,0	5 292*	71,2	149	19,9
Respondenti (10)	100	100,0	73,9	17,4	100	100,0	73,9	13,8
z toho: Nové Zámky	35	100,0	86,3	5,8	35	100,0	86,3	9,3
Galanta	15	100,0	55,8	5,3	15	100,0	55,8	3,6
Lučenec	15	100,0	92,8	31,0	15	100,0	92,8	21,2
Poprad	20	100,0	55,8	7,7	20	100,0	55,8	6,5
Martin	15	100,0	79,0	37,7	15	100,0	79,0	28,5

Zdroj: MP SR, Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR, 2001–2002, Bratislava 2002, Vlastné výpočty zo získaných dotazníkov – odpovedí respondentov
 Source: Ministry of Agriculture of Slovak Republic, Report on Agricultural and Food Complex in Slovak Republic 2001–2002, Bratislava 2002; our own results from questioners' answers via questionnaire

Table 2 Survey of business success of individual organization and legal forms in the Agricultural and Food Complex in 2000 and 2001

(1) organization/legal form, (2) share of enterprises, (3) % of profitable enterprise, (4) average area of profitable enterprises in ha, (5) share of subsidies in incomes in %, (6) state-owned enterprises, (7) agricultural co-operatives, (8) commercial companies, (9) self-employed farmers, (10) questioners of which Nové Zámky, Galanta, Lučenec, Poprad, Martin

- spetrovanie trhu predajom ovocia, zeleniny, okopanín priamo, bez medzičlánkov,
- spracovanie mlieka najmä na tradičné korbáče, oštiepky, parenice, ktoré sa predávajú nielen v regióne výroby, ale dodávajú sa aj do obchodnej siete na Slovensku,
- konzervovanie, sušenie a balenie zeleniny,
- výroba vína, zemiakových lupienkov,
- pečenie tradičného pečiva.

Roľníci v mnohých európskych štátoch s podobnou štruktúrou krajiny získavajú podstatnú časť svojich príjmov z agroturistiky. Na Slovensku je záujem o agroturistiku minimálny i napriek tomu, že roľníci majú vysoké zastúpenie v oblastiach navštevovaných turistami. Predpoklady pre aktívnu agroturistiku sú. Máme krásnu prírodu, zaujímavé doliny, historické a prírodné pamiatky, skanzeny, len ich treba ponúkať. Rozvoj agroturistiky je spojený s vybudovaním predovšetkým rodinných penziónov, poskytnutím voľných domov na chalupárenie, prebudovaním jestvujúcich a nevyužívaných domov na ubytovanie poskytujúce primeraný štandard.

Tabuľka 3 Výsledky hospodárenia samostatne hospodáriacich roľníkov v SR roku 2000

Veľkostná skupina v ha (1)	Počet podnikov (2)	Percento ziskových podnikov (3)	Výdavky/príjmy v % (4)
–50	465	68,0	100,4
51–100	248	71,0	96,7
101–500	286	65,0	102,5
501–	53	79,0	97,0
Spolu (5)	1 059	71,0	98,9

Zdroj: MP SR Bratislava, Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR 2002, Bratislava, 2002

Source: Ministry of Agriculture of Slovak Republic, Bratislava; Report on Agricultural and Food Complex in Slovak Republic 2002, Bratislava, 2002

Table 3 Economic results of self-employed farmers in the Slovak Republic in 2000

(1) group by area in ha, (2) number of enterprises, (3) number of profitable enterprises in %, (4) costs / incomes, (5) total

Hodnotenie ekonomiky súkromných agropodnikateľov v posledných rokoch poskytuje prehľad o zlepšujúcej sa ekonomickej situácii. Zhodne s pracovníkmi Ministerstva pôdohospodárstva SR, ktorí sledujú vzorku podnikateľských subjektov konštatujeme, zlepšovanie postavenia súkromných agropodnikateľov v organizačnej štruktúre rezortu.

Zisk je veľmi dôležitým predpokladom úspešnosti v trhovných podmienkach. Keďže pracujeme s perspektívnymi samostatne hospodáriacimi roľníkmi, všetci dosahujú zisk. Mnohí by bez dotácií ziskovi neboli. Prehľad o podiele dotácií na príjmoch organizačno-právnych foriem poskytuje tabuľka 2. Ide najmä o podnikateľov hospodáriacich v horších prírodných podmienkach. V rámci Slovenskej republiky bolo roku 2000 najviac ziskových podnikov hospodáriacich na výmere 100–500 ha. Príjmy dosiahli v priemere hodnotu 13 937 Sk na 1 ha, dotácie boli vo výške 4 379 Sk na 1 ha. Rok 2000 patril medzi roky s ne-

Tabuľka 4 Ziskovosť podnikateľských subjektov podľa krajov v %

Kraj (1)	1999		2000		2001
	SR celkom (2)	SHR (3)	SR celkom (2)	SHR (3)	
Bratislavský (4)	58	58	53	73	68
Trnavský (5)	58	44	54	75	79
Trenčiansky (6)	57	57	53	73	79
Nitriansky (7)	53	52	46	66	81
Žilinský (8)	57	51	70	74	75
Banskobystrický (9)	47	52	45	70	67
Prešovský (10)	51	43	58	63	61
Košický (11)	40	39	54	75	66
Priemer za Slovensko (12)	52	47	53	71	72

Table 4 Profitability of business entities by region (in %)

(1) region, (2) Slovak Republic in total, (3) self-employed farmers, (4) Bratislava, (5) Trnava, (6) Trenčín, (7) Nitra, (8) Žilina, (9) Banská Bystrica, (10) Prešov, (11) Košice, (12) Slovakia average

Tabuľka 5 Velkostná štruktúra podnikov podľa počtu zamestnancov, ročného obratu a hospodárskeho výsledku

Poradové číslo (1)	Kategória podniku (2)	Kritérium (3)		
		Počet zamestnancov (4)	Ročný obrat v mil. EUR (5)	Hospodársky výsledok v mil. (6)
1.	malý podnik (7)	< 50	< 7,000	< 5,000
2.	veľký podnik (9)	51–250	7,001– 40,000	5,001–27,000
3.	stredný podnik (8)	> 250	> 40,000	> 27,000

Zdroj: Gozora, V.: Podnikový manažment (2002)

Source: Gozora V.: Business management (2002)

Table 5 Size structure of enterprises by number of employees, annual turnover and economic results

(1) order, (2) business category, (3) criterion, (4) number of employees, (5) annual turnover in mil. EUR, (6) economic results in mil. EUR, (7) small-sized enterprise, (8) middle-sized enterprise, (9) big enterprise

priaznivými prírodnými podmienkami v dôsledku čoho sa zvýšili dotácie na odstraňovanie škôd o 112 %, ale príjmy sa zvýšili iba o 37%. Podiel ziskových podnikov v poľnohospodárskej prvovýrobe bol 72,18%, podiel ziskových samostatne hospodáriacich roľníkov 71,2%, respondenti boli ziskoví všetci.

Zisk je dosahovaný hlavne z nasledovných dôvodov:

- efektívnejšia rastlinná výroba (má prevahu v podnikoch) v porovnaní so živočíšnou,
- dotácie boli využité na prevádzku, na investovanie v malej miere,
- financovanie podniku z vlastných zdrojov, podiel úverov klesá,
- nižšie vlastné náklady v dôsledku nižších miezd, sezónneho zamestnávania pracovníkov, nižšími odpismi (menej HIM v podnikoch v porovnaní s podnikmi právnických osôb),
- ziskovosť samostatne hospodáriacich roľníkov je rozdielna v jednotlivých veľkostných skupinách. Prehľad poskytuje tab. 3.

I keď pôda v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky nie je rovnako vhodná pre prvovýrobu, uvedieme aj prehľad o ziskovosti samostatne hospodáriacich roľníkov v jednotlivých krajoch. Prehľad obsahuje tab. 4.

Formujúca sa trhová ekonomika ovplyvnila i cieľové zameranie podnikov, najmä vo vzťahu k prostrediu, v ktorom sú etablované. Špecifické zmeny nastali v kategórii podnikov podľa vlastníctva majetku pribudli súkromné podniky s individuálnou alebo kolektívnou formou podnikania a od roku 1994 sme začali rozlišovať podniky aj podľa veľkostného kritéria. Pôvodne stanovené veľkostné parametre sú podľa tabuľky 5 nahradené veľkostnými výkonnými kritériami.

Záver

Samostatne hospodáriaci roľníci sa stali trvalou súčasťou agropotravinárskeho komplexu Slovenskej republiky. Po prvých rokoch hľadania najvhodnejšej výrobnéj štruktúry, veľkosti a odbytových možností pristúpili k budovaniu konkurencieschopných podnikov.

Na základe analýzy ich úspešnosti možno konštatovať, že dosahujú vyššiu ziskovosť v porovnaní s obchodnými spoločnosťami a roľníckymi družstvami, ktoré hospodária na podstatne väčšej výmere pôdneho fondu. Lepšie využívajú pracovnú silu, menej investujú, postupne zveľadujú podniky. Tak ako všetci ostatní výrobcovia, využívajú dostupné dotačné tituly.

Súhrn

Medzi poľnohospodárske družstvá, ktoré sa nachádzali v procese transformácie, privatizácie a reštrukturalizácie pribudli obchodné spoločnosti a samostatne hospodáriaci roľníci. Práve táto skupina agropodnikateľov sa pripravuje na podnikanie podľa legislatívnych noriem a pravidiel Európskej únie. Z uvedeného

hľadiska cieľom predkladaného príspevku je poukázať na postavenie samostatne hospodáriacich roľníkov v rámci slovenského agropotravinárskeho komplexu. Na základe výsledkov výskumu môžeme poukázať na pokles v ich celkovom počte pri porovnaní rokov 2000 (20 355) a 2001 (16 700). Zanikli tie, ktoré hospodáрили na pôde s výmerou do 5 ha a to im bránilo byť konkurencieschopným v porovnaní s väčšími podnikmi, ktoré sa zaoberajú poľnohospodárskou prvovýrobou. Počas sledovaného obdobia sme na základe dotazníkového prieskumu zistili, akými činnosťami sa samostatne hospodáriaci roľníci zaoberajú. Patria medzi ne napr.: činnosti vhodné pre malé, stredné a rodinné podniky, výroba tradičných slovenských špeciálov z ovčieho a kravského mlieka v typických regiónoch Slovenska pre ich výrobu (Hont, Orava, Liptov a pod.) a pečenie tradičného pečiva ako aj poskytovanie služieb v rámci agroturistiky. Dôležitým ukazovateľom z hľadiska hospodárenia samostatne hospodáriacich roľníkov je ziskovosť. Tento ukazovateľ sa počas rokov 1999–2001 zvýšil o 20 % v priemere za celé Slovensko.

Kľúčové slová: samostatne hospodáriaci roľníci, podnikateľská úspešnosť, Európska únia, ziskovosť

Literatúra

GOZORA, V. 2001. Prispôsobovanie podnikateľskej štruktúry poľnohospodárskeho-potravinárskeho komplexu európskym agrárnym štruktúram. In: Ekonomické a manažérske aspekty trvalo udržateľného rozvoja poľnohospodárstva – zborník vedeckých prác MVD, Nitra : SPU 2001, s. 29–35, ISBN 80-7137-866-6

GOZORA, V. 2002. Podnikový manažment – metodická príručka k vysokoškolskej učebnici Podnikový manažment pre diaľničnú formu štúdia. Nitra : SPU 2002, 60 s., ISBN 80-8069-088-X

MIŽIČKOVÁ, L. 2001. Podiel dotácií na podnikateľskej úspešnosti SHR. In: Acta oeconomica et informatica, roč. 4, 2001, č. 2, s. 43–46

MIŽIČKOVÁ, L. 2002. Formovanie malých a stredných podnikov na Slovensku. In: MVD 2002, Zborník vedeckých prác, SPU : Nitra 2002, s. 234–238, ISBN 80-8069-030-8

UBREŽIOVÁ, I. 2001. Vybrané problémy manažmentu mliekarského priemyslu na Slovensku. In: Konkurencieschopnosť vybraných agrárnych komodít SR pred vstupom do EÚ – zborník vedeckých prác. Nitra : SPU 2001, s. 35–38, ISBN 80-7137-822-4
MP SR: Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike - Zelená správa. Ministerstvo pôdohospodárstva SR Bratislava, roč. 1998–2002

Kontaktná adresa:

doc. Ing. Ludmila Mižičková, PhD., FEM, Slovenská poľnohospodárska univerzita, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, e-mail: Ludmila.Mizickova@uniag.sk; Ing. Iveta Ubrežiová, CSc., FEM, Slovenská poľnohospodárska univerzita, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, e-mail: Iveta.Ubreziova@uniag.sk